

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေးကုမ္ပဏီများ၏ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန် ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း။

လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာရန်နှင့် ကာကွယ်ရန် မြှင့်တင်ခြင်း

ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများဆိုင်ရာ နောက်ခံသတင်းအချက်အလက်များ

မေလ ၂၀၂၀

မြန်မာနိုင်ငံအား ၂၀၁၆-ခုနှစ်တွင် (နိုင်ဂျီးရီးယားနှင့်ဂါနာ) နှင့်အတူ ဒေသအဆင့်တွင် ဆန္ဒအလျောက် လေးစားလိုက်နာနိုင်သော လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ (VPSHRs) ကိုစတင် အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ကနဦးစမ်းသပ်ဆဲအဆင့် နိုင်ငံ သုံးနိုင်ငံအဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ VPSHR နှင့် မြန်မာပြည်တွင်း၌ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းများ နှင့် ပတ်သက်သည့် ထပ်မံအချက်အလက်များနှင့် နောက်ဆက်တွဲများကို မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန (MCRB) ၏ ဝက်ဆိုဒ်တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဆန္ဒအလျောက် လေးစားလိုက်နာနိုင်သော လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ (VPSHR) ဆိုင်ရာ ဦးဆောင်ကော်မတီသည် (လက်ရှိတွင် TOTAL နှင့် ဩစတြေးလျသံရုံးတို့မှ ပူးတွဲ ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သည့်အပြင် ဩစတြေးလျသံရုံးမှ VPSHR 2020-2021 တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်လည်းဆောင်ရွက်နေသည်။) မြန်မာနိုင်ငံရှိပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေး ကုမ္ပဏီများ (PSCs) ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများရှိ ကွာဟချက်များအား လူ့အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများနှင့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများ ထည့်သွင်းရန် အလားအလာရှိသော နေရာတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ (PSC နယ်ပယ်အတွက် နောက်ဆက်တွဲကို ကြည့်ပါ။)

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ VPSHR ဦးဆောင်ကော်မတီသည် အစိုးရ၏ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ရေးဆွဲမည့်အစီအစဉ်များကို နားလည်စေရန်အတွက် အစိုးရနှင့် ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းခြင်းတို့အပြင် အချို့သော မြန်မာနိုင်ငံရှိ PCSs များ ပေါင်းစည်းထားသည့် ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုအသင်း (PSSA) နှင့် လည်းချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ အချို့သော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို စတင်ကျင့်သုံးနိုင်ရန် ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ခြင်းများရှိပြီး ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေး ဝန်ဆောင်မှုအသင်း (PSSA) သည် အိန္ဒိယ၊ စင်ကာပူနှင့်ဂျပန်တို့၏ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှုများအပေါ် အခြေခံ၍ အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်အား အကြံပြုချက်များပေးခဲ့ပါသည်။ သို့သော် တစ်စုံတစ်ရာ တိုးတက်မှုများ မရှိသေးပါ။

ထိုကဲ့သို့ တိုးတက်မှုမရှိရသည့်အကြောင်းအရင်းတစ်ခုမှာ လက်ရှိ ကဏ္ဍ၏ အခင်းအကျင်းကို အလားအလာရှိသည့် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများအရ ထိန်းကျောင်းရသော အစိုးရဌာနများ (Regulators) သို့မဟုတ် ဥပဒေပြုရေးဆွဲသူများက ကောင်းစွာနားမလည်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် MCRB သည် ဤလေ့လာမှုကို Voluntary Principles Association ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေးအန္တရာယ်များနှင့်သက်ရောက်မှုများအပါအဝင် PSC များ၏ အခင်းအကျင်းကို အကဲဖြတ်ဆောင်ရွက်ရန် ပြုလုပ်နေခြင်းဖြစ်ပြီး ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရမည့်အစိုးရ / လွှတ်တော်မှ ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်လာမည့် မည်သည့် ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ တွင်မဆို လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကာကွယ်မှုများကို ထည့်သွင်းရန်တို့အပြင် စံသတ်မှတ်ထားသော သင်တန်းများအတွက် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း တို့အပြင် မြန်မာဘာသာသို့လည်း ပြန်ဆိုခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်ပါမည်။

ရည်ရွယ်ချက်များမှာ -

- မြန်မာနိုင်ငံရှိ PSC ကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များကို ရယူကာ လက်ရှိအဖွဲ့အစည်းများ (institutions)၊ ဤကဏ္ဍရှိကုမ္ပဏီများနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများအားလုံးကို မျှဝေနိုင်ရန်။
- မြန်မာနိုင်ငံရှိ PSC ကဏ္ဍ၏ လူ့အခွင့်အရေးအန္တရာယ်များ၊ သက်ရောက်မှုများ၏ ဥပမာများနှင့် အကြောင်းအရာများ (Issues) ကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်းကြောင့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်းစီမှ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်လေ့လာရန်အတွက်လည်း အထောက်အကူ ပြုနိုင်ရန်။
- Voluntary Principles Initiative (VPI) နှင့် ICoCA တို့၏ ကူညီအကြံပြုချက်များဖြင့် အခြားနိုင်ငံများရှိ PSCs ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြနိုင်ရန်။
- လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာခြင်း၊ ကာကွယ်ပေးခြင်းများ အပါအဝင် ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေးကဏ္ဍ (PSC Sector) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရေး အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် မဟာဗျူဟာတစ်ခုကို ချက်မှတ်နိုင်ရန်။
 - လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ဆက်စပ်သော မဖြစ်မနေလေ့ကျင့်သင်ကြားရမည့် အခြေခံသဘောတရားများနှင့် ပစ္စည်းများ (materials) အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေမူဘောင်များတွင်ပါဝင်သင့်သော VPSHR ကို ထင်ဟပ်စေမည့် အဓိက အချက်များကို အကြံပြုနိုင်ရန်။
 - ဥပဒေ မူဘောင်များရှိ ရှောင်ကြဉ်သင့်သော စိုးရိမ်ဖွယ်ရာများနှင့် အန္တရာယ်ရှိသော အချက်များ ကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်။

- အဆိုပြုထားသော စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးချဉ်းကပ်မှု အပါအဝင် ဤနယ်ပယ်အတွင်းရှိ ပြည်တွင်းမှ VPSHR အဖွဲ့၏ အခန်းကဏ္ဍအတွက် အကြံပြုချက်များပြုလုပ်နိုင်ရန်။

ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုကို MCRB ၏ Extractives Team မှ အောင်ကျော်စိုး၊ ခင်မိုးမိုးမြင့် တို့နှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံရှိသည့် RVN Myanmar မှ Niels Huby ၏ အထောက်အကူနှင့် MCRB ၏ ဒါရိုက်တာ Vicky Bowman ၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် နိုင်ငံတကာမှ VPSHR ဆိုင်ရာ ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ အပါအဝင် ပြည်တွင်းဦးဆောင် ကော်မတီ (In-country Steering Committee) မှ သင့်လျော်သော အဖွဲ့ဝင်များ၏ ကျွမ်းကျင်မှုများဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါအချက်များကို ထင်ဟပ်စေမည့် ရလဒ်များအား စာတမ်းအတို (short report) တစ်ခု (အင်္ဂလိပ်၊ မြန်မာ ဘာသာနှစ်မျိုးစလုံး) တွင် ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပြီး၊ ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများကို မျှဝေရန်နှင့် MCRB ၏ ဝက်ဆိုဒ်တွင် အများပြည်သူသိရှိရန်တွက် ဖော်ပြရန်လည်း ရည်ရွယ်ပါသည်။

လေ့လာမှု၏ ရလဒ်အနေဖြင့် အစိုးရ (သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများအရ ထိန်းကျောင်းရသော အစိုးရဌာနများ) အပါအဝင် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများဖြစ်ကြသော ဥပဒေပြုသူများ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မီဒီယာများ၏ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ် များအတွက် စိုးရိမ်မှုများကို ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် ယုံကြည်မှုပိုမိုပေးနိုင်မည့် အခြေခံကျသောသတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိရန်လည်း ရည်ရွယ်ပါသည်။

PSCs များအတွက် လူ့အခွင့်အရေး၊ ကျားမရေးရာနှင့် သတ်မှတ်ထားသော အင်အားအသုံးပြုမှု (use of force) များ ဆိုင်ရာ အခြေခံ သင်ကြားရေး စာရွက်စာတမ်းများ (မြန်မာဘာသာဖြင့်) အား PSCs နှင့် အခြားပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများထံသို့ ဖြန့်ဝေပေးမည့်အပြင် အွန်လိုင်းတွင်လည်း ရရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် ဤအကြောင်းအရာများသည် PSCs သင်တန်းများအတွက် လိုအပ်သော ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား ထင်ဟပ်စေရန်တွက်လည်း ရည်ရွယ်ပါသည်။ သို့သော် ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုသည် PSCs သင်တန်းများပို့ချမည့် စီမံကိန်းအတွက် လုပ်ဆောင်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။

ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုကို ဆောင်ရွက်နေစဉ်နှင့် အများပြည်သူသို့ ဖြန့်ဝေပြီးသည့်နောက်တွင် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် စီမံကိန်းကာလအတွင်း ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို တည်ပြုပြဋ္ဌာန်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်သော်လည်း ဥပဒေမူဘောင်များအပေါ်

အဓိကကျသော ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများနှင့် စည်းရုံးလှုပ်ဆော်ခြင်း (advocacy) ကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှု နောက်ပိုင်းတွင်းလည်း MCRB မှ စည်းရုံးလှုပ်ဆော်မှု (advocacy) ကို ဆက်လက် လုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်ပြီး အခြားပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင် နိုင်ရန် အတွက်လည်း ကြိုးစားဆောင်ရွက်သွားပါမည်။ သို့သော် MCRB သည် လေ့လာမှုများအပြီးတွင် ထောက်ခံအဆိုပြုမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်ပြီး၊ အခြားပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများနှင့် ပူးပေါင်းတည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက်လည်း ကြိုးစားရှာဖွေပါမည်။

စီးပွားရေးအရ ထိခိုက်နိုင်သည့် သတင်းအချက်များ (sensitive information) အပါအဝင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်းစီ၏ အကြောင်းအချက်များကို မျှဝေခြင်း/အများပြည်သူသိရှိအောင် ထုတ်ဝေခြင်း များပြုလုပ်မည်မဟုတ်ပါ။ ကုမ္ပဏီများနှင့် ဆက်စပ်နေသော ကောင်းမွန်သော (သို့မဟုတ်) မကောင်းသည့် အလေ့အကျင့်များနှင့် ဆက်စပ်သည့် မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်ကိုမဆို သို့မဟုတ် အင်တာဗျူးဖြေကြားသူများ၏ တောင်းဆိုမှုနှင့်အညီ အခြားသတင်းအချက်အလက်များ ကိုလည်း လျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းထားပါလိမ့်မည်။

ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုမှ တဆင့် MCRB ၏ လုပ်ဆောင်မှုကြောင့် ၎င်းတို့၏လူ့အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သူ မည်သူမဆို အသုံးပြုရန်အတွက် မကျေနပ်ချက်များကို တိုင်ကြားမှုစနစ် တစ်ခု ရှိပါသည်။ <https://www.myanmar-responsiblebusiness.org/my/resources/complaints-and-grievance-mechanism.html>

လေ့လာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ထပ်သတင်းအချက်အလက်များ အတွက် khinmoetmoet.myint@myanmar-responsiblebusiness.org and aung.kyaw.soe@myanmar-responsiblebusiness.org သို့ ကျေးဇူးပြု၍ ဆက်သွယ်ပါ။